

Палькевич Ю.С.

старший науковий співробітник

лабораторії управління професійно-технічною освітою

Інституту професійно-технічної освіти

Національної академії педагогічних наук України, к.е.н.

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ: ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

Формування трудового потенціалу і перспектив його розвитку є визначальним фактором функціонування стабільної й конкурентоспроможної економіки країни і створення умов для подальшої модернізації. Важливого значення для втілення у життя процесів модернізації набуває системна трансформація суспільства у напрямі формування соціально орієнтованого ринку праці та зростання ролі професійно-технічної освіти. Дуже актуальною проблемою управління розвитком ПТО є бачення перспектив розвитку двох ринків: ринку праці та ринку освітніх послуг. Сучасні тенденції трансформацій суспільства, його перехід від індустріальної стадії розвитку до постіндустріальної висувають принципово нові вимоги до досліджуваної проблеми. Розвиток – одне з фундаментальних філософських і наукових понять. Процес управління – це діяльність суб'єктів управління, спрямована на досягнення накресленої мети, шляхом виконання певних функцій, із застосуванням відповідних методів та дотриманням основоположних принципів управління.

Аналіз тенденцій їх розвитку з подальшим розробленням прогнозів не входить до компетенції керівників професійно-технічних навчальних закладів (надалі ПТНЗ), отже не може розглядатися як пріоритетний напрям їх роботи. Проте, такі дослідження конче необхідні, адже оптимізація прогнозування регіонального розвитку економіки та ринку праці є важливою передумовою підвищення економічної ефективності діяльності ПТНЗ, оскільки якість

освітніх послуг тісно пов'язана з вибором заходів, форм і методів постійного сприяння працевлаштуванню випускників. Тому необхідним є проведення економічного аналізу впливу ринкових механізмів на управління розвитком професійно-технічної освіти (надалі ПТО), розробки й запровадження методичних підходів щодо прогнозування діяльності ПТНЗ відповідно до вимог ринків праці т освітніх послуг.

Відповідно до ілюстрації потреби підприємств України в працівниках, наведеної за видами економічної діяльності (рис. 1), найбільшу потребу в робочій силі відчують промислові підприємства.

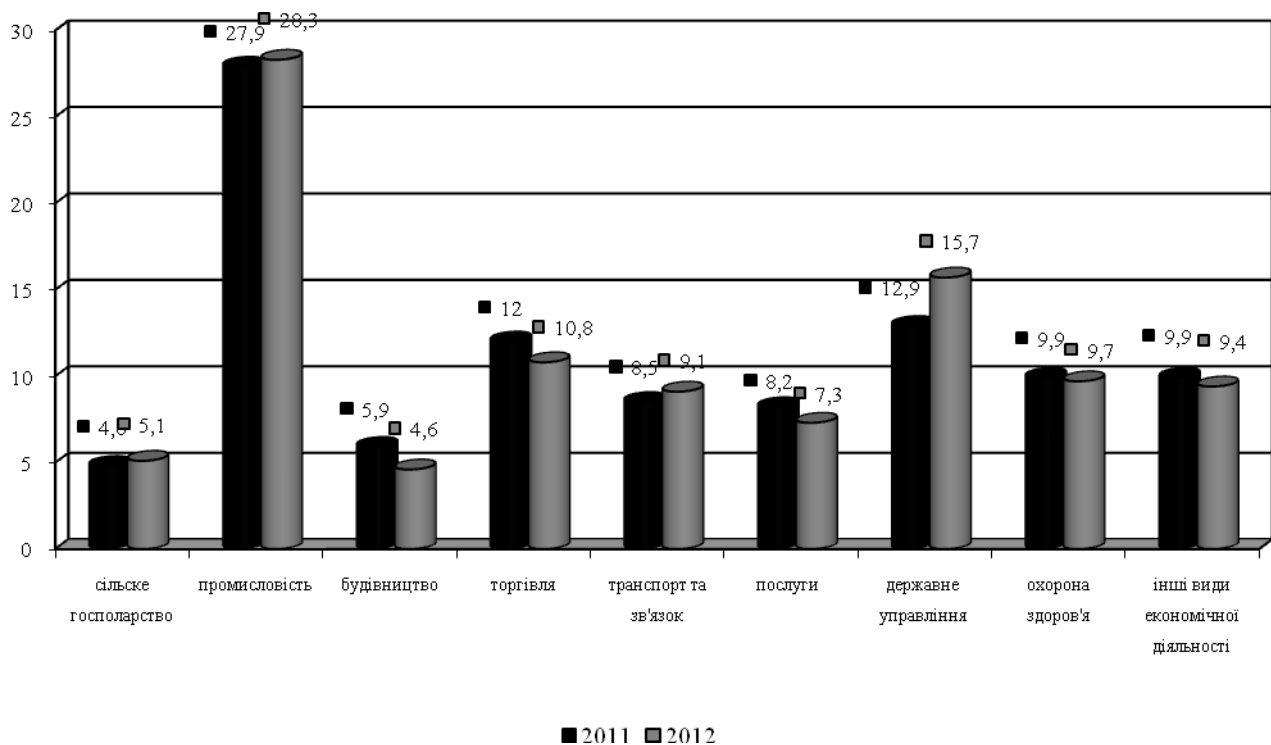

Рис. 1. Потреба підприємств у кваліфікованих робітниках за видами економічної діяльності у 2011-2012 рр. (у % до загальної кількості вільних робочих місць на кінець року)*

Джерело: розроблено на підставі [1].

Однак, важкі умови праці, екологічна небезпека деяких видів виробництва, відносно невисокий рівень заробітних плат порівняно з такими галузями, як,

наприклад, фінансова і страхова діяльності, не сприяють підвищенню престижності робітничих професій серед молоді. Так, значна кількість ПТНЗ традиційно зосереджена у так званих «індустріальних» регіонах країни: Донецькій, Луганській, Дніпропетровській областях, разом з тим, питома вага випускників 9-х класів, які продовжують навчання у ПТНЗ та отримують робітничі професії не перевищує 20%. За рівнем працевлаштування випускників ПТНЗ Луганська область посідає 21 позицію рейтингу серед 27 регіонів країни.

В умовах ринкової економіки планування розвитку персоналу, визначення обсягів професійного навчання працівників здійснюється підприємством самостійно. Однак, як свідчить досвід перехідного періоду, усунення держави від участі в процесі прогнозування та планування трудового потенціалу суспільства, визначення обсягів професійного навчання кадрів у навчальних закладах відповідно до попиту національного та регіонального ринків праці, ринків освітніх послуг негативно позначилися на ефективності освіти та професійного навчання, конкурентоспроможності вітчизняних підприємств [2].

Досвід економічно розвинених країн світу доводить, що найкращих результатів від підвищення рівня професійної підготовки робочої сили досягають у сприятливому середовищі економічного зростання, а також там де рішення щодо підготовки робітників і фахівців приймаються на основі соціального партнерства у тісній співпраці між урядом, роботодавцями і представниками найманих працівників починаючи з місцевого та регіонального рівнів.

Підбиваючи підсумки необхідно констатувати, що наближення ринку праці та ринку освітніх послуг, прогнозування та планування управління їх розвитком є складним, безперервним, багатофакторним, міжрегіональним та міжгалузевим процесом. Незважаючи на складні фінансово-економічні умови функціонування системи ПТО та не відпрацьованість механізмів координування ринку праці та коригування його коливань, найважливішим

завданням є тісна співпраця цих двох ринків щодо відпрацювання єдиних методологічних підходів у оперативних, тактичних та стратегічних планах підготовки та працевлаштування випускників.

Список літератури

1. Економічна активність населення України 2012 стат. збір. / Державна служба статистики України. – К., 2013. – 208 с.

2. Савченко В.А. Розвиток персоналу: підручник. / В.А. Савченко. – К.: КНЕУ, 2008. – 512 с.